HOOVER — ÉS A BÉKEREVIZIÓ

IRTA: MATHÉ ELEK

Amióta Hoover elnök akciója a Németországot fenyegető válság elháritását az adósságok revíziója jegyében inditotta meg, a revizió, amely eddig valóságos tabu volt a győztes hatalmak minden hivatalos politikai megnyiltkozásában, most hivatalosan is politikai aktivitássá lett. Minthogy pedig a világpolitika fejlődési utjai többé-kevésbé azonos törvények szerint alakulnak, ha egyszer egy-egy olyan hatalmas és átfogó erejü elv, mint a revizió, megkezdi munkáját a világpolitika nemzetek sorsát megszabó életfolyamatában, nem lehet működését mesterséges rendszabályokkal korlátok közé szoritani és nem lehet azt mondani, hogy az adósságok, a békeszerződések kérdése, az más lapra tartozik, ahhoz hozzányulni nem szabad.

Hoover elnök és az amerikai politika nagy kezdeményező lépése tehát nem is annyira pénzügyi revizió volt, ez inkább csak az amerikai ember szemében mindig fontos és elengedhetetlen, gyakorlati fogóvége volt a dolgoknak, hanem az, hogy megnyitotta az utat annak a bonyolult adóssági rendszernek reviziójához, amely részben mint jóvátétel, részben mint a volt szövetségesek egymás közötti háborus tartozása egymásbabonyolódó hálózatával, mint óriási vérszopó polip szipolyozta ki Európa gazdasági erőit, amelyek a háboru következményeit enélkül a kiszipolyozó folyamat nélkül is csak nehezen, de a béke megkötése óta elmult tiz-tizenkét év alatt mégis csak ki tudták volna heverni.

És itt nemcsak a jelenleg mintegy 1600 millió márkára rugó és pár év mulva a kétmilliárd márkát is meghaladó jóvátételi évjáradékról van szó, amelyet a Young-terv alapján Németországban két nemzedéknek, a fiuk és az unokák nemzedékének kellett volna fizetni, hanem szó van arról a gyorsütemben sulyosodó teherről is, amelyet éppen Franciaországnak és Olaszországnak kellett volna fizetni a washingtoni kincstár javára a háborus tartozások törlesztése fejében. Ami Franciaországot illeti, a most érvényben levő körülbelül 30 millió dolláros részlet végeredményben több mint százmillió dollárra, Olaszország esetében pedig a mostani 16 millió dollárról 80 millió dollárra emelkedett volna.

Hogy a területi revizió kérdése valóban egyszerübb és könyebben kezelhető, mint volt az óriási anyagi érdekeltségeket mozgató gazdasági revizióé, az csak azért hangzik annyira hihetetlennek, mert a békerevizió nevében már annyi oktalan reménységgel ámitottak el ugyszólván mindenkit Magyarországon. Pedig a valóságos helyzet az, hogy a területi békereviziónak egyetlen igazán kritikus pontja volt csupán: az elszászi kérdés. Abban a pillanatban, amikor Németország a locarnói szerződésben önként, a maga jószántából lemondott arról, hogy a három nyugati állam: Anglia, Franciaország és Olaszország előzetes hozzájárulása nélkül még csak fel is vesse az Elszász-Lotharingia feletti uralom kérdését, a békeszerződésekből folyó legkényesebb területi probléma lényegileg megszünt. A francia külpolitikának a versaillesi szerződéshez való ragaszkodásában addig volt bizonyos létjogosultsága, amig Európa gazdasági élete állandóan a szakadék előtt állott. Ha azonban a gyógyulási folyamat Amerika beavatkozásának következményeképpen meg fog indulni, elképzelhetetlen, hogy Franciaország vállalja a külpolitikai elszigeteltséggel járó következményeket, amikor nem a saját érdekeiről van szó, hanem akár a német-lengyel határrendezésről, akár a kisántánt mostanában többször emlegetett "birtokállományá"-ról, amelyről az angolul beszélő világ közvéleménye mindenesetre igen jól tudja, hogy semmi egyéb, mint igen igazságtalanul megszerzett háborus zsákmányolás.

A mult esztendőből még jól emlékezetes, hogy nyomban a Rajna-vidék kiüritése után miként vetette föl Treviranus, a német megszállott területek minisztere, a német-lengyel határ reviziójának kérdését. Alig lehet kétséges, hogy ezt a lépést legközelebb a hivatalos német politika fogja megtenni, mihelyt a moratórium, illetve a kilátásba helyezett nagy nemzetközi kölcsön nyomán a gazdasági megerősödés jelei fognak mutatkozni Németországban. A német határrendezést pedig föltétlenül nyomon fogja követni a Duna-medencének, a volt monarchia és elsősorban Magyarország határainak ujból való rendezése, mert hiszen az elkövetett igazságtalanságok éppen elég egyetemlegesen ismeretesek szerte az egész világon, hála annak az önzetlen szolgálatnak, amit Magyarországnak tettek a magyarság politikai sullyal és befolyással biró idegen barátai és tett közöttük, ami a legnagyobb publicitást illeti, elsősorban Rothermere lord.

Az Egyesült Államok nagyszerü kezdeményezése az angol és a német külpolitika és diplomácia nagyszerü együttműködésének, vagy egy angol sportkifejezést használva: teammunkájának eredménye volt. Olaszország és, ami szintén nem jelentéktelen dolog, a francia szövetségi rendszerhez tartozó Lengyel- és Görögország csatlakozása a Hoover-akcióhoz, a francia külpolitika európai tulsulyának, ugylátszik, végleges megdőlését jelenti. Minthogy pedig a békereviziónak legalábbis ugy, ahogyan azt mi értjük, az elrabolt magyar területek visszacsatolásának, elsősorban a francia külpolitika hatalmi érdekei álltak utját, azért jelent a mi számunkra kettős örömet és a napipolitika zürzavarai fölé, magasan fölemelkedő reménykedést az, ami a világpolitikában az elmult hetekben történt.

Üzenetek az erdélyi őrtoronyból

Miután a romániai választások során Jorga az uj miniszterelnök pártja nagy többséggel került vissza a bukaresti parlamentbe, nyilvánvaló, hogy ennek a csalafinta oláh politikusnak a magatartásától sokban függ az erdélyi magyarság sorsának kialakulása. Ebből a szempontból érdemes Jorga személét és ezen keresztül az erdélyi viszonyokat nagyitóüveg alatt megvizsgálni.

Jorgáról általánosságban az a vélemény, hogy szertelen és kiszámithatatlan egyéniség. Azt is mondják róla, hogy fáradhatatlan munkás, de munkájának értékét nagyon leszállitja következetlensége.

Egy izben, amikor Kolozsvárt járt, megnézett minden látnivalót, a régi magyar müemlékeket is. Ez alkalommal, s ezt megtette mákor is, áradozva beszélt a magyarok kulturképességeiről és értékes faji jellemvonásairól, sőt azt is elismerte, hogy Erdély a magyar kulturából táplálkozott és annak sokat köszönhet. Ugyanazon a napon azonban müemlékeinket lekicsinylő s gunyos jelzőkkel illette

Ilyen jellemmel soha sem lehet tisztában lenni. Az erdélyi magyar kisebbség ma sem tudja róla, hogy vajjon bensőleg becsüli-e a magyarokat, vagy lenézi őket. Sem szavaiból, sem egymásnak merőben ellentétes cselekedeteiből ezt biztosan megállapitani nem lehet.

Olyan ő, mint a macska, amely dorombolva és hizelegve közeleg az emberhez s a jó bánásmódra bársonysima lábainak cirógatásával válaszol, de soha sem lehet tudni, hogy behuzott karmait melyik pillanatban és miért ereszti ki s karmol rajtunk fájdalmas vérző sebeket.

Jorga kormányrajutásakor ki jelentette, hogy a kisebbségek jogait tiszteletben kivánja tartani és sérelmeik orvoslása érdekében kisebbségi államtitkárságot szervez. Ezzel az intézkedésével egyidejüleg azonban mindjárt meg is sebezte a kisebbségeket, amikor ennek az intézménynek az élére a magyarok egyik legnagyobb ellenségét, Brandsch-ot állitotta, aki még a német-szász párt bizalmával sem dicsekedhetik.

Miniszterelnöki székének elfoglalása alkalmával kiadott nyilatkozatában együttes munkára hivta fel a magyarságot, amely szerinte is nagy erkölcsi tőkét képvisel, a választásokon pedig a legszemérmetlenebb erő szakkal, visszaélésekkel és urnalopásokkal gázolt végig rajtuk s jogos mandátumaik felét elsikkasztatta. És amikor a szenátusban Gyárfás Elemér ezeket a sulyos vádakat a szemébe vágta, még védekezni, tagadni sem próbált, hanem egy cinikusan odadobott hamis váddal gyalázta meg a magyarságot. Azzal, hogy a magyarok évszázadokon át "lopták" a rumánok lelkét és a Jorga szerint a román eredetü (!) székelyeket igy magyarositották el.

Legujabban ismét kisebbség cirógató kedve kerekedett Jorgának és nagyszabásu kisebbségi iskolareformot igért be. Meg igérte a magánoktatási törvény kedvező módositását s valamennyi felekezeti iskola nyilvánossági jogának elismerését. Törvényileg akarja biztositani a szülőknek azt a jogát, hogy gyermekeiket választásuk szerint szabadon irathassák be akármelyik iskolába. A bukaresti egyetemen magyar tanszéket állit fel s az érettségi vizsgákon is megengedi az anyanyelven való felelést. A magyarság az elhangzott szép igéreteket fenn tartással fogadta és a "Lupta" cimü rumán lappal szólva: "nagyon kiváncsi arra, hogy ezek keresztülviteléhez, mit szól a liberális Angelescu."

A magyarok nem tartják egészen őszintéknek ezeket az igéreteket s az erdélyi magyar sajtó is csak a "külföld felé irányitott "bluff"-nak mondja. Annál inkább, mert ezekkel egyidejüleg az "Universul" cimü lap Jorga miniszterelnökre hivatkozással erélyesen követeli az erdélyi és bánsági városok rumanizálását. Jorga szerint ugyanis a városok ugy jönnek létre, hogy a környékbeli falvak közös piacot teremtenek maguknak, már pedig Erdélyben és a Bánságban ezek a környékbeli falvak, mind rumánok lévén, a városok sem tarthatják meg "idegen" jellegüket.

Elméletben mindig a szabad, demokratikus önkormányzat szükségességét hangoztatja és legfőbb kormánzati elvül a „törvénytiszteletet és a törvények feltétlen uralmát" állitotta fel, a gyakorlatban pedig már eddig is igen sulyosan megsértette a fennálló törvényeket. Rendeletekkel törvényeket függesztett fel és törölt el s az érvénben álló közigazgatási törvény világos rendelkezéseivel szemben majdnem az összes erdélyi megyék, városok és községek tanácsait feloszlatta s ezek kormányzatát a törvény által tiltott "interimár" bizottságokra bizta.

A törvénynek e sulyos megsértése ellen az összes politikai pártok felzudultak. A Nemzeti Párt és a Magyar Párt kizárás terhével megtiltották tagjainak azt, hogy ezen törvénytelen bizottságokban helyet foglaljanak

Ezek az önkényes intézkedések és tervek és a kormánynak tisztán felismerhető Erdélyellenes irányzata az okai annak, hogy Hatieganu erdélyi miniszter lemondott állásáról s még a király késére sem vonta vissza lemondását. "Nem akarok kijáró miniszter lenni" — mondotta Hatieganu, mikor a kormányzatban hatáskört és befolyást nem biztositottak.

Egy másik, még ennél is fontosabb, ma még egész jelentőségében el sem birálható eredménye a Jorga-féle kormányzatnak, a Nemzeti Párt elnökének, Maniu Gyulának a pártelnökségről és a mandátumról való lemondása, amelyet még több lemondás fog követni, ugy hogy az erdélyi nemzeti párti vezérek mindenike megszünik a román parlament tagja lenni. Erdély nemzeti pártja szakitott a regáttal. Maniu — ugy mondják — lemondásával szabad kezet akar biztositani magának és pártjának a jövő akciójához. Hogy ez az akció milyen irányu lesz, azt ma megmondani nem lehet. Annyi nyilvánvaló, hogy a régi királyság iránt érzett "szerelemből" kiábrándulva uj utakra indul. A végcél még nem látszik tisztán, de az elhatározása döntő fontosságu lehet Románia jövendőjére s elhatározásának rugói között szerepe volt

RADOCÁR

IRTA: BERKES IMRE

Vörös pofaszakálla volt, mely élénken viritott ki ábrázatából és hadaró, furcsa beszéde, amelyről ismerősei azt mondták, hogy igen kevés a mag benne. Mindenki ismerte a kisvárosban de különösen ismerték a külterki s a szomszédfalvi kocsmákban, mert Radocár azonkivül, hogy mázoló volt s templomfestőnek mondta magát, főleg ivással és dorbézolással foglalkozott. Ilyenkor rejtélyes származásáról beszélt s utjairól, amelyek elsodorták Konstantinápolyba és Szmirnába, Monasztirba és Üszkübbe és Isten tudja, fantáziája még milyen városaiba, amelyekben hol ur volt, hol csavargó, hol katona, hol meg komitácsi, olcsó zsolddal s a harácsolás gazdag lehetőségeivel. Egy napon ide kergette végzete, itt megnősült, sápadt és vérszegény feleségе siránkozott utána s három apró gyereke cibálta vörös, pofaszakállát, ha álmosan elnyult a recsegő diványon és robot-utjait itthon szerette volna kipihenni.

Mert komisz, rossz ember volt Radocár, csak akkor ment haza, ha már másutt nem volt menedéke, s ha a pálinka mámora vitte tehetetlensége ösztönében mintha az otthon mágnese és az alkohol mérge valahol találkoztak s valamikép vonzották volna egymást. Napokig aludt, fogalma sem volt róla, mikor került az ágyba s mikor öntöttek tejet a szájába. Amikor felébredt, az asszony sirdogált mellette s a nagyobbik fia száguldott egy kusza sörényü, repedezett hintalovon, mint a sárkány — Apja fia — gondolta az asszony — ebből sem lesz semmi, — és Malajkovics tanitó jóslata jutott eszébe, aki gyakran mondogatta néki, hogy majd meglátja szomszédasszony, Radocárban előbb-utóbb meggyullad a pálinka. Tejjel kell gyógyitani szegényt.

Amikor Radocár meglátta a siránkozó asszonyt, megvigasztalta:

— Te csak ne félj semmitől, kis galambom, Sléziában kastélyom van nékem, mihelyt meghal a nagyapám, beköltözünk gléziai kastélyunkba. Addig csak légy te türelemmel, piciny galambom!

Szép türelmében lassan lapos ra soványodott Radocárné, ruhái tisztán, de összeférceiten és kopottan lógtak le róla, mint vékony ágacskáról a hamis folyondár. A gyerekek nem jártak iskolába, csak az iskola mellé s Malajkovics tanitó hiába csalogatta őket a nádbottal, szamárfület mutattak néki s a nyelvüket öltögették rá. — Jó volna, ha már kiürülne az a sléziai kastély — morogta magában a tanitó, — de hát nincs ennek a sehonnainak se üke, se apja, se kastélya, hogy gyulna már meg benne a pálinka! A község nél, meg a megyénél is kijárt valami segélyt, hogy ehen ne vesszen az asszony haszontalan gyerekeivel együtt.

•

Csinos bársonykabát volt rajta s széles gráner-kalapja beárnyékolta duzzadt ábrázatát, ugy hogy a szakálla most nem látszott olyan vörösnek, mint egyébként. A templom körül dolgozott Radocár és esténkint a falusi vendéglőben szórakozott. Ott nagyon megszerették, mert senki sem tudott olyan szép történeteket mesélni a Balkán városairól, harcairól, mecsetjeiről és templomairól, mint ő. Volt a vendéglősnek egy huszonkétéves lánya, Gábriella, s annak igérgette esténkint a sléziai kastély rejtélyes kincseit, mint valami álomlovag, aki egy szerre csak feltünt a falusi lány egyszerü lelkületében, mint forró káprázat, amit többé nem lehet elkergetni.

Jóalaku, mosolygósképü lány volt Gábriella, hallgatta és magába szürcsölte a szép meséket s valóságnak vette őket. Közben épült a templom és Radocár már bévülről pingálta a szent falakat. A leányra gondolt. — Hej, hej! — sóhajtotta Radocár — az enyém otthon milyen sovány és esett, ez meg itt csupa élet, melegség és boldogság. — Gábriella álmatlanui töltötte az éjszakát. — Slézia, Slézia! — suttogta maga elé, — s itthon csak kocsma és kocsma, falusi unalom, durva fuvarosok, részeg vásárosok — mi lehet belőlem? Radocár szép kabátjára gondolt s hatalmas bársony kalapjára, amely ugy borult a fejére, mint egy óriási felhő. — Vendéglő, istálló lovak, föld, termés és szép lány, — van itt minden, — szőtte tovább Radocár — amikor már egyedül üldögélt az ivóban és Gábriella szőke feje eltünt a konyha sötétjében. A mámor kikezdte s a fantázia elragadta.

Mire a templom félig-meddig elkészült, Gábriella már menyasszony volt, Radocár meg vőlegény.

•

Akkoriban sokat járt errefelé egy stájer "csiberausz", afféle tikász, ahogy a Dunántuliak, mondják, vette olcsó pénzen a tyukokat és a tojásokat és már régebbről feleségül akarta venni Gábriellát. De Üszkübtörök falaival, a konstantinápolyi minarettekkel és a sléziai kastély kincseivel nem versenyezhettek a csiberausz dusan megrakott ketrecei skáriáló tyukjai, sem bársony kabátja, amely már pecsétes volt és piszkos, sem ezüst óralánca, amelynek szemei durván ütődtek egymáshoz

A stájer nagyon megharagudott az idegen templomfestőre.

— Kiféle? Miféle? — törte a fejét, — durván belecsapott a nagycsontu lovakba és elindult.

A város alján megállt. Szekerét bevontatta, lovait az istállóba terelte s bement a kocsmába. Inkább nyári kiránduló volt ez a kocsma, városi emberek is meg-megfordultak itt néhanapján, s mostanában Malajkovics tanitó is itt szokott buslakodni, mert nagyon sajnálta a szegény Radocárnét.

— Radocár eltünt — mondta a tanitó.

— Majd megkerül, — nyugtatta meg a pallér.

— Mi lesz a szegény árvákkal? — tudakolta tovább.

— Isten verebei, — dörmögte a másik.

Ittak és elhallgattak. A pallér elment a tanitó és a stájer összekerültek.

— Átkozott templomfestő — dörmögte a tanitó — felesége s három gyermeke van, már hónapok óta egy fityinget sem küldött nékik. Csak gyulladna meg benne a pálinka! — Elvenném a szegény asszonyt.

Jó ember volt, szakállába lesziváragtak a könnyek, melle dagadoozott s köhécselt, mint zavarában az ifju vőlegény.

— Radocár? — kérdezte a csiberausz.

— Az a neve.

— Sléziából, — ugy-e?

— Ő mondja a nyomorult.

— No jó! — mondta a stájer.

Kiitta a borát, megrázkódott és dolgát emlegetve, elindult.

•

Szmirna selymei nem lehettek oly szépek, mint ennek az éjszakának a meleg, édes lágysága és a Boszporusz sötétlő kéksége oly mély, rejtelmes és csodálatos, mint a nyári éjszaka messzi égboltja és titokzatos csillagai — gondolta Radocár, — ha nem is ilyen költőien de bizonyára az ellágyulás gyön géd érzelmességében, mert még kezében érezte Gábriella forró kezét, s még a szakállában remegtek az ideges ujjak, amint arca peremén vörös szakállát simogatták. — Ó Gábriella — sóhajtotta Radocár — és elindult és ment a bor és a pálinka, a kusza gondolatok és hitvány érzések utvesztőjén, mint az elszédült ember, aki utat keres, mert eltévedt. A munka véget ért, a falusi lebzselés után uj munkát kellett keresnie. Ment és váratlanul három gyermek nyomult a nyomába és egy sápadt asszony, aki rikácsolva és kétségbeesetten nyögte:

— Radocár, Radocár, te elárultál bennünket, te elhagytál bennünket, Radocár!

Radocár sietett. Nem mert hátranézni, mert egyszerre csak valami különös erő vette hatalmába. Az otthon mágnese vonzotta, tépte és kergette, Gábriella esdeklő hangja már nem tudta visszacsábitani, s a nyomában egyre üzte egy hang, a fia keserves hangja:

— Apám, összetörött a hinta ló!

Radocár most már rohant. Sötét erdőben botorkált, tépte a cserjéket, vájta és hasitotta az avarutakat, menekült. Már nem a gyermekei hangját hallotta, egy zord, kemény, félelmetes hang orkánja tépte a fülét: a csiberausz hangja. — Alávaló gazember, — hörögte a sötét hang, — gyermekeid sinylődnek otthon, asszonyod éhezik s te itt lebzselsz a Gábriella fehér szoknyája körül! Vőlegény, vőlegény! — gunyolódott a hang, — s Radocár egy rettenetes öklöt érzett a koponyáján, sulyos pörölycsapásokat a hátán és a mellén, mintha jégverés támadt volna a sötét éjszakában. Kimeresztette véres szemét, és ugy kutatott, kémlelődött az erdő árnyaiban, de nem látott senkit. Ökölbeszoritotta vékony kezét s hadonászott a levegőben, de nem talált el senkit. — Takarodol innen hitvány gazember — halotta ujra. Föltápászkodott benne a régi komitácsi, a zsoldos katona, uttalan utak léhütője, bátor csavargó, megállt, hogy szembeszálljon ellenségével. De a mágnes előredöntötte, az alkohol mérge hátrahuzta s a jólirányitott ökölcsapás leteritette, Radocár lezuhant. Orránszáján dőlt a vér, testéről szertefoszlott a ruha, mint a denevér szárnya. Ráborult, mintha védte volna az ütések ellen.

Amikor magához tért, már égett a nap fölötte s a fák okosan és boldogan bólongattak, hogy Radocárt megmentették. Fölült az avarban, gondolkodott tépett szakállát rendbehozta, rongyosan, zilálton s véres fővel indult el a város felé. Lassan ment és nem mert hátranézni.

•

Akkor hajnaltájt ijedten nyiladoztak ki a rozoga házak kicsiny ablakai. Visszajött a csiberausz s torkaszakadtából orditott a Gábriella ablaka alatt.

— Csiberausz, csiberausz, — kiáltotta vadul a stájer s hangja ugy zugott végig a csendes falu kihalt uccáin, mint a vad üvöltése, a porond győztes harcosának diadalorditása, mint a kakas veszett kukorékolása, amikor a szemétdomb ura elkergette a gonosz vércsét.

— Megőrült! — morogtak a falusiak és bevágták az ablakokat.

—Az ember megkopogtatta Gábriella ablakát. Az ablak kinyilt.

— Mit akar? — méltatlankodott az álmából kizavart leány.

— Megöltem Radocárt — suttogta büszkén.

— Gyilkos! — sikoltott fel a leány — s ugy, ahogy volt, hátravágódott.

— Három gyermeke van — magyarázta a stájer. De ezt Gábriella már nem hallotta.

•

Amikor Radocárt kigyógyitotta sulyos sebeiből a felesége, szeliden megszólalt:

— Hol voltál, Radocár?

— Üszkübfalai alatt, harcoltam s megsebesültem —mondotta keservesen és sokáig gondolkodott. — Nem megyek többet Üszkübfalai alá, — mormogta később. — Messze van, nagyon messze van, s nehéz onnan a visszatérés.

Lehajolt s szeliden megcsókolta a fáradt asszony tiszta kezét, amely olyan szép volt, mint a napsugár.

•

Malajkovics tanitó teljesen elázottan ült a külvárosi kiránduló helyen. Arca felpuffadt, orra kivörösödött s szavai tőrten és szakadozottan recsegtek ki a torkából.

— Bizony barátom — mondta a pallérnak, mintha dicsekednék — gyermekei bársonyruhába járnak, s az asszony szomoru arca kivirult, mint a rózsa. Gyüjti a sléziai kincseket és irtózik az italtól. Most ő vállalta a munkásházakat. Száz munkásház épül az uj cukorgyár telepén. Nem lehet arra az emberre ráismerni.

— Nem bizony, de te rád se. Most te iszol ő helyette.

Malajkovics elgondolkodott.

— Ki tudja az élet rendjét, édes barátom? Ki ismeri a sorsok végét s a csillagok pontos járását? Ki tudhatta, hogy Radocárból még ember lesz, pénzgyüjtő és rendes családapa? Senki. Vannak, akiket egyetlen szerencsétlenség letipor, ezt élete első kudarca megmentette. Bizony, a halálból jött vissza Radocár, én ápoltam, én doktorkodtam fölötte a szegény asszonyával együtt, mint mártirok, akiket a végzet rendelt oda hogy feltámasszuk. És feltámadt.

Az asszonyra gondolt, tiszta kezére és rózsá arcára, amelyből ugy sugároztak ki a szemek, mint az élet megfejthetetlen titkai. Volt idő, amikor azt hitte, hogy egyszer meg fogja fejteni ezeket a titkokat. A szemekre most ráborultak a pillák sötét ernyői, mint sulyos, szent fátylak, amelyeket nem szabad föllibbenteni. És ha fényük fellobban, csak Radocárra hullottak a hüség boldog tüzei.

— Ó, hogy gyulladna meg benne a pálinka! — morogta Malajkovics s poharát remegve emelte szomoru szájához.